

We hebben het aller-aller-kaalste opstandingsverhaal gelezen van de vier verhalen die in de bijbel terecht zijn gekomen. Sorry. U komt voor een feestelijke paasmorgen en dit verhaal eindigt drie bange vrouwen die niemand vertellen wat ze hebben gezien. Punt. En dat was het dan. Echt waar. Dit is het eind van het verhaal van Marcus. Nou ja, ... er zijn ook andere handschriften gevonden van dit evangelie – varianten waarin de vrouwen wél naar hun vrienden gaan om te vertellen wat ze hebben gezien en gehoord. Er zijn er zelfs met verschijningsverhalen, zoals we die ook vinden bij de evangeliën die zijn opgetekend onder de namen Matteüs, Lukas en Johannes. Maar deze verontrustende variant van Marcus wordt als het origineel beschouwd en een van de redenen voelt u misschien wel mee: zo wil je dit verhaal helemaal niet laten eindigen. En dus werd er bij het doorvertellen en overschrijven wel eens een beter verteerbaar slot achteraan geplakt. Wáárom dit verhaal op tafel vandaag?

Vandaag lees ik dit verhaal met u omdat dat on-affe, die schrik om wat ze zien maar waarvan ze niet weten wat we ermee moeten, omdat ik dat wel herkenbaar vind, ook voor onze tijd. We kijken een klimaatmonster in de bek, om maar één voorbeeld te noemen. Als we al goed durven te kijken: misschien lezen we maar liever de krantenkoppen dan dat we ons in de onderliggende rapporten verdiepen. Maar wat we lezen vliegt ons aan en in onze verbijstering doen we te weinig of rennen we de zelfs verkeerde kant op. Consumeren we door. Vliegen we door. Rijden we door. Meer auto's op de weg dan vóór Corona. Onze voet op het gaspedaal, was de metafoor van VN-topman Gutteres. Zelfs als we als individu proberen plastic uit ons leven te verbannen, plantaardig te eten en de trein te nemen, dan nog lijken we als maatschappij verstrikt te zitten in een chaotische, onoverzichtelijke kluwen van aan elkaar gerelateerde ellende. *De wereld, deze / is een schreeuwend kraambed / een verwilderde tuin / waarin gedood wordt en gestorven.* Schreef Huub in 2006 in een serie gedichten onder de titel *Iemand meer*. Het is beeldtaal voor hoe het je kan aanvliegen: deze wereld en wat mensen elkaar (en andere levende wezens) aandoen. Toch schrijft de dichter ook: *Jij hebt handen / die verzachten kunnen / opklarende ogen.* Verzachten is niet per sé: oplossen. Is niet: wegnemen. Maar jij, ik, wij – we kunnen wel iets doen. En dus schrijft de dichter: *Je werd wakker / midden in de wereld, deze / iemand riep me, dacht je in je droom / en werd wakker – / het is deze dag / die vandaag heet, die ook morgen / vandaag heet, en overmorgen. / Wie ga je zijn / wat ga je doen en laten / overmorgen, morgen / en vandaag?*

Vorige week zondag blinddoekten klimaatwetenschappers wereldwijd standbeelden. Om duidelijk te maken dat onze overmorgens op het spel staan. In Amsterdam kreeg Het Lieverdje op het Spui een blinddoek voor. Het beeldje dat in de jaren zestig het middelpunt was van de acties van de Provo-beweging. De anti-rookmagiër Robert Jasper Grootveld klaagde er de verslavingen van onze consumptiemaatschappij aan. Een week eerder had Spinoza het nakijken. Ook een prachtig beeld om te blinddoeken: naast Spinoza immers ligt een granieten blok met twintig gelijkzijdige hoeken, dat verwijst naar het ambacht dat hij beheerste – hij was lenzenslijper. Iets dat hem ironisch genoeg zijn zicht kostte. Kijk niet weg, is de oproep van de wetenschappers die meedoen aan Statue Sunday. 'Als onze wereldleiders hopen ooit een standbeeld te verdienen', aldus een van de initiatiefnemers, 'dan moeten ze het roer nu radicaal om durven gooien'. Kijken vereist moed. Dat om te beginnen. En als je dan gekeken hebt – en *gezien* of *ingezien* zelfs, dan heb je durf nodig om consequenties te verbinden aan wat je ziet. Beide soorten van moed ontbreken mij nogal eens. Wat ik denk te zien jaagt me soms angst aan. Dat gevoel van huiver en verbijstering waarmee dit evangelie eindigt klinkt wel herkenbaar.

Zien is een werkwoord dat in de lezingen verschillende keren voorkomt. Als een liedje dat je maar niet kwijtraakt, sleurt en zingt het door de vertelling. Dit verhaal is geschreven vlak na het jaar

zeventig, na de verwoesting van Jeruzalem en alle dood en verderf die de Romeinen hadden gezaaid. Alle hoop op een succesvolle opstand de grond in geboord. Die Joden die dachten dat er een Messias zou opstaan om hen te bevrijden, vragen zich vertwijfeld af hoe het verder moet. Die Messiaanse belofte van een toekomst waar iedereen in vrede en vrijheid kan wonen, heeft het wel zin om die te blijven doorvertellen? Al eeuwenlang gaat die belofte met hen mee. Doorverteld met verhalen over de schepping van het licht en over de bevrijding uit onderdrukking. Maar is die belofte ijdele hoop? Welke kant op, nu alle wegen dood lijken te lopen? Waar kiert het licht? In het verhaal kiert er licht op de derde dag. Op de derde dag van Jezus' dood komen drie vrouwen naar het graf van Jezus. De zon was juist opgegaan. Als ze omhoog kijken, zien ze dat de enorme steen die voor het graf lag is weggerold. In het graf zit een jongeman die zegt dat Jezus is opgewekt en dat ze hem in Galilea kunnen ontmoeten. Na al het voorgaande gesomber over bange vrouwen zouden we het bijna vergeten: het graf is leeg! En wie is die jongeman die de vrouwen zien? Exegeten hebben natuurlijk allerlei theorieën losgelaten op deze naamloze jongen. In het Grieks wordt hij aangeduid als *neaniskos*: jongen, jongeman. We komen dat woord in het evangelie van Marcus verder alleen tegen in hoofdstuk veertien (14:51). Wanneer Jezus wordt opgepakt, vluchten al zijn vrienden weg, maar er is 'zomaar een jongeman', die Jezus in eerste instantie volgt. Wanneer ze hem ook oppakken, glipt hij uit het kleed dat hij had omgeslagen en vlucht naakt weg.

Wat als de verteller ons, door hetzelfde woord te gebruiken, wil uitnodigen om deze twee verhalen aan elkaar te knopen. Dan zou je deze figuur kunnen lezen als een hart onder de riem. Een oproep om niet langer weg te vluchten. Maar om *te zien wat is* – om met een ons dierbaar liedje te spreken. Om dat te proberen in elk geval. Niet meer vluchten in onze soms overvolle levens waarin we druk-druk-druk een circus aan ballen in de lucht proberen te houden. Niet meer vluchten in onze schermen. Niet meer vluchten in waar ieder van ons ook maar heen vlucht als we eigenlijk niet durven kijken. Naar onszelf of de wereld om ons heen. Daar hebben we allemaal zo onze eigen plaatsen voor. En soms is het daar verrekke eenzaam. Wat ook kan, zegt de jongen ons vandaag: naar je vrienden gaan. De mensen met wie je je verbonden weet. Je verhalen met hen delen. Delen wat je angst aanjaagt. Wat je hoop geeft. Ga naar zijn leerlingen, zegt de naamloze jongen tegen de vrouwen. Vertel dat ze Jezus in Galilea kunnen ontmoeten. Volg hem naar Galilea want dáár is hij te vinden. Galilea: dat is waar het verhaal over Jezus begon. Dat is waar hij brood deelde, verhalen vertelde en waar hij mensen op allerlei manieren weer nieuwe toekomst gaf. Terug naar Galilea wil zeggen: verder gaan met wat Jezus daar is begonnen. Dan zullen we hem zien. Of anders gezegd: dan zullen we hem zichtbaar maken. Die naamloze jongen kan ons vandaag een hart onder de riem steken: om samen op zoek te gaan naar waar het licht kiert. Om te zien, én om te doen – om een verschil te maken. In de grote chaos van de wereld en de krant. En om te beginnen ook in de chaos van een mens tegenover ons. In de chaos van verlies, van ziekte, van kapotte dromen – van alles wat die mens onderuit kan schoffelen. Leven – doen – zien. In *iemand meer* schrijft de dichter daarover:

*Sterven zal je ooit.
Maar vandaag
en godweet morgen
kun je leven, doen, zien
iemand voor iemand zijn
misschien*

*en het verschil maken, toch,
tussen onverwisselbaar uniek
en om het even*

tussen dood en leven.

Zo moge het zijn.